

विद्यार्थिप्रिय लेखक

प्रा. विनायक घायाळ

यांच्या व्यासंगी

लेखणीतून अन्

अभ्यासाच्या व्यासंगातून

साकारलेले

एक खरेखुरे

अभ्यासशिल्प

आठवी सुधारित आवृती



सम्प्रदाय विज्ञान तंत्रज्ञान

राज्यसेवा मुद्र्य परीक्षेतील
सामान्य अध्ययनाच्या चौथ्या पेपरमधील
विज्ञान आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रातील प्रगती
या घटकाच्या अभ्यासक्रमानुसार

मुद्राप्रित व विस्तारित

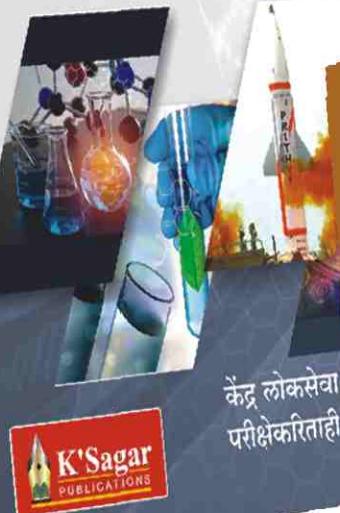


वी
आवृत्ती

सम्प्रदाय विज्ञान तंत्रज्ञान

डॉ. प्रमोद जोगळेकर

डॉ. प्रमोद जोगळेकर



केंद्र लोकसेवा
परीक्षेकरिताही

K'Sagar
PUBLICATIONS

सम्प्रदाय विज्ञान तंत्रज्ञान

स्पर्धा परीक्षा सामान्य विज्ञान हैंडबुक

१२५०(+) वस्तुनिष्ठ प्रश्न
२५ प्रश्नसंच



विनायक घायाल
एमएससी-सेट
विद्यापीठात सर्वप्रथम. (गोल्डमेडलिस्ट)



K'Sagar
PUBLICATIONS

PSI-STI-ASO पूर्व परीक्षा
आरोग्यसेवा, कॉन्स्टेबल, तलाठी व
सर्व स्पर्धां परीक्षांना उपयुक्त

सुधारित
की
आवृत्ति

MPSC

राज्यसेवा पूर्व परीक्षा

CSAT पेपर दुसरा

समग्र मार्गदर्शक

विनायक घायाळ



K'Sagar
PUBLICATIONS

UPSC पूर्व
परीक्षेसही उपयुक्त

Published By

Sau. Shobhadevi Kshirsagar

K'Sagar Publications

'Suvarna Shilpa', 444/1 Shaniwar Peth,

Adjacent to Rajmachikar Flour Mill,

Near Dakshinabhimbukhi Maruti Temple, Pune - 411 030.

📞 : 24450125, 24455435 **WhatsApp : 9823118810**

Email : customer@ksagar.com

sales@ksagar.com

[website : www.ksagar.com](http://www.ksagar.com)

© K'Sagar Publications, Pune : 2013

Thoroughly Revised Eighth Edition : 2022

The name K'Sagar is registered
under the trade marks Act, 1999



Printed at

Shiva-samartha Printers

Dhayari, Pune 411030.



Typesetting

K'Sagar Publications, Pune



Cover Design

K'Sagar Publications, Pune



Price : 475/-

Our Firms

K'Sagar Book Centre

Appa Balwant Chowk,
Pune - 411 030.

📞 (020) 24453065

WhatsApp : 9823121395
9545567862 / 63

K'Sagar's House of Books

Satya-ganesh Sankul,
(Saraswati Nivas) 122,
Budhwar Peth, Jogeshwari Mandir
Lane, Pune - 411 002.

📞 (020) 24465650

WhatsApp : 9923810566
9923810566

K'Sagar's House of Books

39/1, Durga Chambers,
Jogeshwari Mandir Lane,
Pune - 411 002

📞 (020) 24483166

WhatsApp : 9923906500
9923906500
8087722277

Due care has been taken to ensure that the information provided in this book is correct. However, the authors and the publishers bear no responsibility for any damage resulting from any inadvertent omission or inaccuracy in the book.

K' सा ग री य... .

प्रा. विनायक घायाळ. प्रस्तुतच्या पुस्तकाचे लेखक. नव्या पिढीतील एक अभ्यासू व होतकरू व्यक्तिमत्त्व. सतत अभ्यास व लेखनाशी आणि लेखणीशी प्रामाणिकता हा त्यांचा स्थायीभाव. आजपर्यंत आठ-दहा पुस्तके त्यांनी लिहिलेली. या पुस्तकांच्या एकत्रित आवृत्त्यांची संख्या शंभरच्या जवळपास पोहोलेली. हे यश त्यांनी अवघ्या चार-पाच वर्षांच्या कालावधीत मिळविलेलं. यावरून त्यांच्या व्यासंगी लेखणीच्या आणि लेखणीच्या व्यासंगाचा प्रत्यय यावा.

प्रस्तुतचा संदर्भ त्यांच्या अभ्यासू लेखणीतून साकारलेला. काहीशा विलंबाने विद्यार्थिमित्रांच्या हाती सोपविलेला. पण 'देर से आए। दुरुस्त आए।' या म्हणीला न्याय देणारा. खरे तर, CSAT पेपर २ चा संदर्भ मूळात असावाच कसा, हे सांगणारा. विद्यार्थिमित्रांना यशोमार्गावर सुखरूप नेणारा.

लेखनाला आणि विषयाला घायाळांनी यथायोग्य न्याय दिलेला. आकलन, संप्रेषणासह आंतरव्यक्तीय कौशल्ये, निर्णय घेणे व समस्या निराकरण, तर्कशुद्ध युक्तिवाद आणि विश्लेषण क्षमता व सामान्य मानसिक क्षमता यांसारखे रूक्ष विषय त्यांनी सोपे करून समजावून दिलेले. आगळेवेगळे, नेमके आणि हटके असे भरपूर वस्तुनिष्ठ प्रश्न त्यांनी आपल्यापुढे ठेवलेले. मतीला गती देणारे, विचार करायला लावणारे आणि नागरी सेवा कलाचे मापन करणारे. खरे तर, हे प्रश्नच असे, प्रश्न कसे हवेत हे सांगणारे. एकूणच त्यांचे लेखन विद्यार्थ्यांना जितके भावणारे तितकेच उपयुक्त ठरणारे.

विद्यार्थिमित्रांना ओळखीची झालेली साधी-सोपी के'सागरीय भाषाशैली याही संदर्भात जाणीवपूर्वक जपलेली.

एवम्, आपल्या हाती सोपविलेला हा संदर्भ आपणास निश्चितच यशदायी ठरावा. आपला यशोमार्ग त्यातून प्रशस्त व्हावा. यशदायी शुभेच्छांसह!!

आपलाच,

व्ही. एस. क्षीरसागर

(K'Sagar)



अ नु क्र म ण का

१

आकलन

११

❖ आकलन क्षमता	नमुना उतारा १	नमुना उतारा २
❖ आकलन क्षमतेचे घटक	नमुना उतारा ३	नमुना उतारा ४
❖ उत्तरे देताना...	नमुना उतारा ५	नमुना उतारा ६
	नमुना उतारा ७	नमुना उतारा ८
	नमुना उतारा ९	नमुना उतारा १०
❖ सरावासाठी काही उतारे	उतारा १	उतारा २
	उतारा ३	उतारा ४
	उतारा ५	उतारा ६
	उतारा ७	उतारा ८
	उतारा ९	उतारा १०
	उतारा ११	उतारा १२
	उतारा १३	उतारा १४
	उतारा १५	उतारा १६
	उतारा १७	उतारा १८
	उतारा १९	उतारा २०
	उतारा २१	उतारा २२
	उतारा २३	उतारा २४
	उतारा २५	उतारा २६
	उतारा २७	उतारा २८
	उतारा २९	उतारा ३०
	उतारा ३१	उतारा ३२
	उतारा ३३	उतारा ३४
	उतारा ३५	उतारा ३६
	उतारा ३७	उतारा ३८
	उतारा ३९	उतारा ४०
	उतारा ४१	उतारा ४२
	उतारा ४३	उतारा ४४
	उतारा ४५	उतारा ४६

उतारा ४७

उतारा ४९

उतारा ५१

उतारा ५३

उतारा ५५

उतारा ५७

उतारा ५९

उतारा ६१

उतारा ६३

उतारा ६५

उतारा ४८

उतारा ५०

उतारा ५२

उतारा ५४

उतारा ५६

उतारा ५८

उतारा ६०

उतारा ६२

उतारा ६४

उतारा ६६

२

आंतरव्यक्तीय कौशल्यासह संप्रेषण कौशल्य

११८

३

तर्कशक्ती आणि विश्लेषणात्मक क्षमता

१४६

❖ तर्कसंगत किंवा तुर्कशुद्ध अनुमान/निष्कर्ष
❖ विविध घटकसंचांमधील संबंध
❖ विधान व तर्क
❖ गृहीतकांची पडताळणी
❖ संविधान अनुमान
❖ आधार-सामग्रीची पर्याप्तता
❖ तर्कसंगत कार्यवाही
❖ सत्य व असत्य निष्कर्ष परीक्षण
❖ टीकात्मक तर्कसंगती
❖ माहितीचे विश्लेषण
❖ आकृत्यांचे पृथक्करण

- ❖ व्हेन आकृत्यांवर आधारित प्रश्न
- ❖ वस्तुनिष्ठ प्रश्न
- ❖ स्पष्टीकरणे

४ निर्णय घेणे व समस्येचे निराकरण

- ❖ निर्णय घेणे म्हणजे काय?
- ❖ निर्णय घेण्याची प्रक्रिया
- ❖ निर्णयाचे प्रकार
- ❖ प्रशासकीय कामकाजात निर्णय घेण्याची प्रक्रिया
- ❖ वस्तुनिष्ठ प्रश्न

५ सामान्य मानसिक क्षमता

- ❖ सराव प्रश्नसंच १
- ❖ स्पष्टीकरणे
- ❖ सराव प्रश्नसंच २
- ❖ सराव प्रश्नसंच ३
- ❖ सराव प्रश्नसंच ४

६ मूलभूत अंकगणित

- ❖ वस्तुनिष्ठ प्रश्न
- ❖ स्पष्टीकरण

७ मराठी व इंग्रजी भाषेचे आकलन कौशल्य

- ❖ इंग्रजी भाषेचे आकलन
- Model Passage 1 Model Passage 2**
- Model Passage 3 Model Passage 4**
- Model Passage 5**
- ❖ Some passages for practice

Passage 1	Passage 2
Passage 3	Passage 4
Passage 5	Passage 6
Passage 7	Passage 8
Passage 9	Passage 10

- | | |
|------------|------------|
| Passage 11 | Passage 12 |
| Passage 13 | Passage 14 |
| Passage 15 | Passage 16 |
| Passage 17 | Passage 18 |
| Passage 19 | Passage 20 |
| Passage 21 | Passage 22 |
| Passage 23 | Passage 24 |
| Passage 25 | Passage 26 |
| Passage 27 | Passage 28 |
| Passage 29 | Passage 30 |
| Passage 31 | Passage 32 |
| Passage 33 | Passage 34 |
| Passage 35 | Passage 36 |
| Passage 37 | Passage 38 |
| Passage 39 | Passage 40 |
| Passage 41 | Passage 42 |
| Passage 43 | |

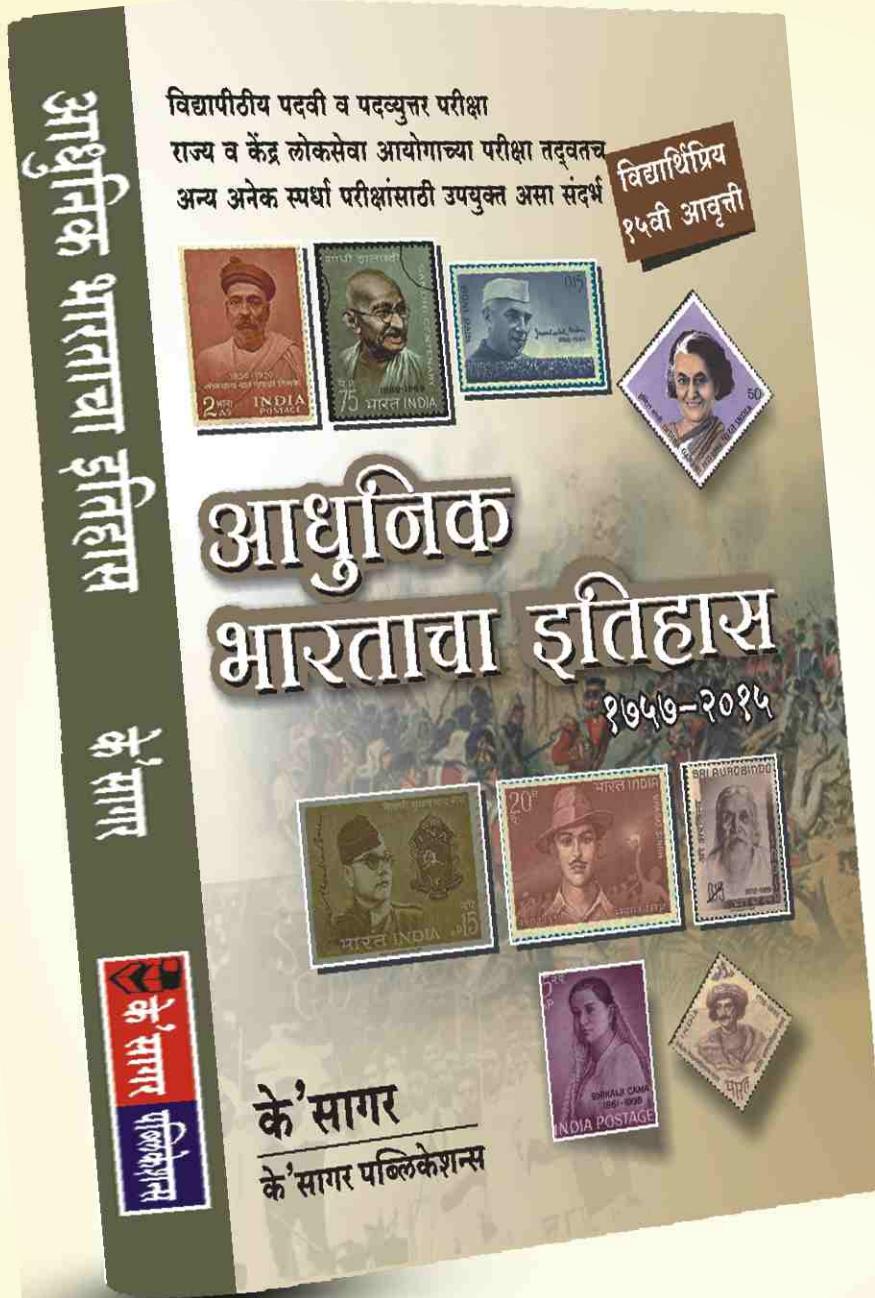
- | | |
|------------------------|---------------|
| ❖ मराठी भाषेचे आकलन | |
| नमुना उतारा १ | नमुना उतारा २ |
| नमुना उतारा ३ | नमुना उतारा ४ |
| नमुना उतारा ५ | |
| ❖ सरावासाठी काही उतारे | |
| उतारा १ | उतारा २ |
| उतारा ३ | उतारा ४ |
| उतारा ५ | उतारा ६ |
| उतारा ७ | उतारा ८ |
| उतारा ९ | उतारा १० |
| उतारा ११ | उतारा १२ |
| उतारा १३ | उतारा १४ |
| उतारा १५ | उतारा १६ |
| उतारा १७ | उतारा १८ |
| उतारा १९ | उतारा २० |
| उतारा २१ | उतारा २२ |
| उतारा २३ | |

८ सराव प्रश्नपत्रिका

- | | |
|---|-----|
| ९ राज्यसेवा पूर्व परीक्षा
पेपर दुसरा | ४०२ |
| ४२१ | |

२१ मार्च, २०२१

It's a Spectrum of Modern India



विषय
साध्या-सोप्या
भाषेत समजावून
देतानाच
विषयाच्या
विश्लेषणात्मक
व
स्पष्टीकरणात्मक
मांडणीतून
बिटवीन द
लाइन्स
प्रश्नांची तयारी.

आवश्यक तेथे उपयुक्त तक्ते, चित्रे व फोटो यांच्या माध्यमातून
विषय समजावून देण्यावर विशेष भर.

२४ व्या विशेष प्रकरणात पूर्वीच्या प्रश्नपत्रिकांमधील नव्या धर्तीचे
व वाढत्या काठिण्यपातळीचे ३१५ वर्स्तुनिष्ठ प्रश्न उत्तरांसह.